

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrt leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 145.

Maribor, dne 19. decembra 1910.

Letnik II.

Nikdar in nikoli.

Na večerajšjo nedeljo dne 18. t. m. so sklicali štajerčijanci nekak protestni shod proti slovenski obstrukciji v dež. zboru v Maribor. Kdor je bil priča te klaverne in ponesrečene manifestacije našega posilinemštva, ta mora priti do prepričanja: nikdar in nikoli ne bodo želi nemškutarji vspehov v naši deželi, vse njihovo zastrupljajoče in protinaravno delovanje nosi v sebi kal neizprosne smrti. Še nekoliko časa se bodo širokoustili, še nekaj let bodo vzdrževali svojega „Štajerca“ z dobičkom od žganja, ki se ga razpeča v Ptuj in deloma tudi v Mariboru, potem bodo pa šli ono pot, ki je začrtana vsem nenravnim in protiljudskim pojavom, zginili bodo v razvoju našega zdravega, za vse plemenito zavzetega ljudstva brez sledu in nihče razun kakih zagrizenih vsenemcev ne bo pretakal solz za njimi.

Kako so agitirali za večerajšnji shod v Mariboru. „Štajerc“ je prinesel že v najmanj treh zadnjih številkah na uvodnem mestu debelo tiskano vabilo za shod, razširjali so se letaki, razpošiljala so se posebna vabila in tudi razni pangermanski listi a la „Marburger Zeitung“ so rade volje stopili v krog agitatorjev, a vse nič ni pomagalo. Konečni efekt je velik in neizbrisen fiasko za preperelo in zastarelo štajerčijanstvo.

Dvorana pri Gambrinu ni ravno Bog ve kako velika in akoravno se je shod vršil pri pogrnenih mizah ni bila niti napolnjena. In občinstvo? Nekaj splošno znanih posilinemških magnatov iz okolice, ki mrze vsako probujo našega ljudstva iz nečednih egoističnih vzrokov, nekoliko zapeljanih in odvisnih delavcev, drugi pa bolj ali manj frakarski „purgarji“ iz mesta. A vsem tem ne ravno številnim možakarjem se ni bralo nikakega navdušenja iz obrazov. Topo, polni sovraštva in neukročene strasti so sedeli tam ob dobro obloženih mizah — znamenje kmečke revščine — in pričakovali pričetka.

Intoniral je to najnovejšo farso nekđaj slavni, sedaj pozabljeni Girstmayer. Brez kakih obzirnosti na zborovalce je povzel besedo in se imenoval suo nomine predsednikom. Nato je prišel na vrsto — prej se je sprejelo še zelo značilni predlog, da bodi nemščina zborovalni jezik — veliki a žalostni gromovnik iz Ptuja, mnogobarvni Linhart. Govoril je na dolgo in široko, poslužil se je vseh že tako obrabljenih fraz o „farjih“ in „neumnih kmetih“, žalil je ponovno na-

še zavedno ljudstvo s tem, da mu je odrekal vsako politično razsodnost, ga slikal kot najzabitejši element na Spodnjem Štajerskem, metal okrog sebe z najobrabljenejšimi psovki na naše voditelje in končal v upanju, da bodo kmalu zagospodovali štajerčijanci lepemu Spodnjemu Štajerju. (Razveseljivo je, da imajo ljudje a la Linhart še tako velike nade.) Vspeh govora in njegovih osinelih šlagerjev je bil zelo majhen. Zborovalci so ploho raznih psovč hladnokrvno prenesli in so se na koncu le zelo nalahno ganili. Tudi predlagana resolucija, s katero naj bi bila obsojena taktika naših poslancev, ni vzbudila nikake pozornosti. Ljudje, navajeni hlapčevanja in klečeplazenja pred nemškimi mogotci so kakor glasovalni stroji dvigali roke. Še le, ko se je mala četica naših somišljenikov korajžno in odločno izjavila proti obsodbi poslancev S. K. Z., je prišlo nekoliko življenja v odrevenelo maso. Ponižne duše so se razburile, komande navajeni elementi so se pa raztogotili. In prišel se je dirindaj. Razpor je poostril še nepotrební Girstmayer, ki je z blasfemično psovko hotel žaliti našega dr. Korošca. Krepki „pfuj“ in „sramota“—klici naših maloštevilnih vrlih fantov so razvneli vse divje sovraštvo raznih renegatov.

Pričeli so kričati in groziti, a mi smo ostali tihi in mirni. V največjem hrupu je dobil besedo gospod Z e b o t. Med splošnim nemirom je prišel na oder. Kakor hitro so ga pa uvideli na odru razni šentiljski „prijatelji“, kakor: Sadu, Bresnik, Horničky, Flucher, Reininger, so zagnali silen krik in mu niso pustili govoriti. S tem korakom so naši „deutsch-freieitlich in -freundlich“ pač zadostno osvetlili svoje svobodoljubno stališče. Najprvo skličejo javni shod in razpošljejo slovenska vabila, a potem ne puste mirnega zborovalca do besede in ga napadajo v svoji spakedrani nemščini.

Ko se je divjanje in šum nekoliko polegel, je prišel do besede urednik K e m p e r l e. Njegova izvajanja, v katerih je na podlagi števil dokazoval krivico nemško-nacionalne večine, so pri vsakem stavku vzbudila hinavsko-ogrcene proteste. Po komaj nekolikih minutah se je že predlagalo zaključek debate, ki je bil tudi sprejet in naš urednik je zapustil oder med vsklikanjem prenapetih petelinov, ki jim je resnica vedno zelo nadležna.

Nato je imel Linhart še kratek, smešno-žalosten zagovor in komedije je bilo konec.

Ne da bi bil dovršil svoj glavni namen: reor-

ganizacijo „Štajerčeve“ stranke, se je klaverni shod razšel. Desetštevna četa naših ljudi je spravila mogočne posilinemške gospode iz popolnega ravnotežja. Ne kmečki elementi — med njimi največ posilinemških učiteljev — so sicer veliko kričali in se delali, kakor da so vsi iz sebe, a ne ravno številna četa resničnih kmetov je bila mirna in apatična. Zlasti govoreče številke našega urednika o proračunu, o deželnem uradništvu, o meščanskih šolah itd. so te može popolnoma streznilo. Hladno in brez vsakega navdušenja so se može razšli in mislimo, da ne bodo šli nikoli več gledat v Maribor, kako pozno kaže štajerčijanska ura.

Zaključimo: Obisk „Štajerčevega“ shoda je bil skrajno slab, svojega prvega namena in glavne naloge ni dosegel, ker je bil pred časom zaključen, moralni in resnični vspeh je popolnoma na naši strani, ker je desetina naših ljudi prekrizala vse račune posilinemških mogotcev. Bilanca za prihodnost: Nikdar in nikoli si gnilo nemškutarstvo ne bo priborilo tal med našim poštenim, od ptujskega žganja še neokuženim ljudstvom. Kakor se je ponesrečila „kulturna misija“ Angležev, ki so hoteli priboriti ozemlja z opijem, tako se bo izjalovila nakana Nemcev, ki nas hočejo podjarmiti z žganjem.

Ljudsko štetje.

Dva načina ljudskega štetja.

Na dva načina se bo izvršilo prihodnje ljudsko štetje. V občinah: Celje, Maribor in Brežice bodo dobile stranke, oziroma hišni gospodarji, posebne številne listine, katere bodo morali sami izpolniti s pomočjo strank. Stranke bodo morale do 3. jan. izpolnjene izročiti hišnemu gospodarju, oziroma njegovemu namestniku. Gospodar pa je dolžan najdalje do 3. jan. vposlati vse izročene mu listine pravilno izpolnjene na podrejeni urad. Ta način ljudskega štetja bo zelo prav prišel našim narodnim nasprotnikom. Gotovo je, da bo marsikateri nemški gospodar zapisal svoje slovenske posle in najemnike za Nemece. Treba je, da se v tem oziru natančno pazi na posamezne slučaje in se eventualne nerednosti naznanijo politični oblasti.

V vseh drugih občinah, razun zgoraj omenjenih mest, se bo ljudsko štetje izvršilo potom posebej nastavljenih števnih komisarijev. Ta način je tudi

PODLISTEK.

Senička.

(Češki epikal I. Š. Baar.)

In glej! V tem trenutku oglasila se je v vsem veličanstvu senička. Zažvrgolela je radostno svojo kratko melodijo prvič — in ko je duhoven povzdigoval kelih, zapela je hvaležno in radostno drugič.

Zvenelo je tako nenavadno, presenetilo in pa vplivalo tako globoko in resnično, da je ministrant pozabil zvoniti in da so se duhovniku in vernikom zarosile oči.

Od tega časa je postala senička naš ptiček v cerkvi. Imeli smo najboljšo voljo, da jo spustimo na prosto, okna in duri smo ji pustili ves dan odprte, senička se je sicer vsedla na okno, pogledala ven v široki svet, toda kakor da bi se v njeni mali glavici vzbudil spomin na strašnega ostriza, odskočila je in se vrnila v cerkev.

Tukaj je stikala po vseh kotih, iskala pajke in muhe, cerkovnik jo je vzljubil, vzljubili so jo otroci. Hodili so vsak dan k šolski sveti maši, nosili so ji v žepih drobtinice, sipali jih na stopnico pred oltarjem in gledali ptička, kako se vsede na rob mramornatega škropilnika in pije.

Dokler so otroci peli in so orglje bučale, je senička tiho poslušala, toda kakor hitro so pri povzdigovanju potihnile orglje, oglasil se je njen ganljiv, nežni solo-spev — tako da je že vse hrepeneče čakalo na ta trenutek, ptiček pa jih ni nikdar varal.

Tako je minila cvetna nedelja in prišel je veliki petek. Ljudstvo je napolnilo cerkvico do zadnjega kotička. Toda vsled resnobe in žalosti tega dne pozabilo je na našo seničko. Ta sedi na kraju oltarčka in čaka, da se oglasi zvonček pri zakristiji, orglje na-

koru in ljudje v cerkvi — toda zaman. Zvonček visi kakor mrtev, orglje kakor bi onemele in ljudstvo molči — le glas lesenih ropotcev prekine tu in tam vesolen mir.

„Kaj pa je? Kaj pa je? Zakaj pa ne požete?“ povprašuje nemirno senička in zleti iz oltarja naravnost na kor ter se vsede na zaprte orglje. Srcece ji zopet utripa, da se ji dviga mehko perje na nežnih prsah, zdi se ji, da se je prikradel v svetišče hudoben ropar, da se bliža sama smrt, grozna in pošastna, in da ji niti cerkev ne zabrani, da bi ne vstopila . . .

„Kaj je to? Kaj je to?“ zažvrgoli zopet — vidi duhovna, da odkriva sveti križ in poljublja Kristove rane — sliši vsled joka zamolklo pesem: „moje ljudstvo, moje ljudstvo, kaj sem ti naredil?“

Težka žalost se širi po cerkvi, vlega se na srca vseh in tudi na srcece seničke.

Žalost in strah sta jo prevzela, tesno ji je bilo, ven — ven med svet bi šla — ven, kjer sijje solnce, kjer že dréjve zeleni in kjer je vse pisano pestnih cvetov.

Na črnem, mrtvaškem prtu, razprostrtem na tlaku pred glavnim oltarjem, leži križ, pred njim na tleh leži duhovnik, bos, z odkrito glavo, s sklenjenimi rokami, s solznimi očmi, okrog njega klečijo otroci, pa tudi odrasli, in poljublja rane mrtvega Rešenika . . .

„Kaj se je zgodilo?“, zabliskalo se je v ptičkovi glavici, — „zbežim!“, si je zmisliła in jo namerila s kora naravnost proti okroglemu oknu nad glavnim oltarjem, ki je lilo skozi njega vzhodno solnce žarke svoje zlate zarje naravnost na križ na zemlji.

Močen udarec, da je zahreščalo steklo v svineu — slišal se je po cerkvi.

Vsi so iznenadjeni dvignili glave.

Oh, senička se je zaletela proti oknu, prsa so udarila na trdo steklo — odbila se je in že se pota-

kala v letu kakor pijana, dva — tri kroge je napravila, obupano se trudi s krili, da bi obdržala ravnotežje — zaman!

Pada — pada nižje — vse dvigne nehote roke, da bi jo vlovilo — a ona pade mrtva duhovniku v nastavljene roke . . .

Ta je poljubil še njo, položil mrtvo k s trnjem venčani glavi Kristovi — in vsa cerkev je zajokala z glasnim, srce pretresujočim jokom . . .

(Konec.)

O vplivu skepticizma na mislečega človeka.

Med pesnike, katerih usoda človeka najbolj gane, spada nemški dramatik Henrik pl. Kleist. Nemoi ga štejejo za največjega svojega dramatika za Goethejem in Schillerjem ter ga stavijo v isto vrsto z Grillparzerjem. Preobširno bi bilo razpravljati natančneje o njegovem življenju. Bil je izpočetka vojak. Nato je popotoval po svetu ter prebival nekaj mesecev na samotnem otoku reke ReuB v Švici. Ustrelil se je v starosti 34 let blizu Potsdama. Ustrelil je najprej Henrijeto Vogel, ki je živela v nesrečnem zakonu, bila bolehná in naprosila Kleista, da jo ustrelí, nato pa še samega sebe.

Tako je končal svoje življenje, v katerem je zastoj iskal miru in zadovoljnosti in katero je prenašal dolgo vrsto let s to tolažbo, da se lahko usmrti, kadar hoče. Kje so bili vzroki njegove nesreče? Teh je mnogo, že po naravi je bil silno občutljiv. Človek, le malo zmožen, bojevati se v trdem boju za obstanek. V vojaškem stanu, kamor je moral vstopiti po volji svojih starišev, je bil skrajno nezadovoljen. — Verski in drugi dvomi so ga mučili; zato je popustil vojaščino in začel strastno študirati ter izpopolnjevati svoje znanje s tako naglico, da je večkrat od preve-

najboljši. Zelo nepraktična je odredba, da mora števniki komisar iti od hiše do hiše. Če ljudje nimajo pri rokah vseh potrebnih listin (krstnih listov, domovnic itd.), mora števniki komisar iti zopet drugokrat k dotični stranki. Prejšnja leta, ko so bili po občinah določeni posebni števniki lokali, so imele stranke priliko, med časom, ko so se drugi zapisovali, dobiti pri občini ali župnijskem uradu potrebne reči. Števniki komisarjem je strogo zabičano, da ne smejo na noben način vplivati na stranke. Ta določba se tiče posebnost glede označenja narodnosti.

Slovenci v občinah, kjer bo nemško-navdahnjen komisar, lahko popolnoma mirno javijo svojo narodnost, ni se jim treba bati nemilostnega pogleda kakoga nemškega učitelja ali tajnika.

Če bi pa skušal kak komisar vplivati na ljudi, da se dajo zapisati za Nemce, naj se to takoj javi politični oblasti ali pa našim zaupnikom, da se storijo takoj potrebni koraki, da se pristrižejo prešerne peruti takim gospodiciem. Vsak prestopok v tem oziru se bo strogo kaznoval.

Štetje se bo izvršilo prve tri tedne v januarju. Stranke so dolžne dati števnemu komisarju popolnoma natančne podatke o vseh zadevah, ki se tičejo štetja.

Vprašanja pri ljudskem štetju

Vsaka posamezna oseba bo morala odgovoriti na povprečno 30 vprašanj. Vprašalo se bo po imenu, po družinskem ali drugem razmerju do imejitelja stanovanja, po spolu, rojstnih datih, domovinski pravici, verskem izpovedanju, številu družine, občevalnem jeziku, znanju čitanja in pisanja in telesnih hibah. Za nas je najvažnejše vprašanje po občevalnem jeziku. Postavno velja za občevalni jezik samo en jezik, in sicer oni, ki se ga govori v lastni domači družini. Ako tedaj delojemalec govori z delodajalcem nemški, to še ni njegov občevalni jezik, ampak njegov občevalni jezik je oni, ki ga govori v svoji družini. — Kratko rečeno: občevalni jezik je ravno isto kot materni jezik, na vprašanje po občevalnem jeziku moramo ravno tako odgovoriti kakor če bi bili vprašani po materinem jeziku. Vprašalo se bo vsakega tudi po njegovem poklicu in po realnem posestvu v državi. Omenjeno naj še bo, da se vrši ob enem z ljudskim štetjem tudi štetje živine, kar smo sicer že večkrat poročali.

V Mariboru in Celju se bo vpraševalo tudi po stanovanjskih in hišnih razmerah. Poizvedovalo se bo po natančnem opisu stanovanja, visokosti najemnine itd. Vsa vprašanja se morajo odgovoriti tako kakor bo faktično stanje dne 31. dec. 1910. Če bi se tedaj na primer zgodilo, da bi prišel h kaki stranki števniki komisar še le okoli 15. jan., potem se mora odgovoriti tako, kakor je bilo 31. dec.

Kaj nam je treba pripraviti za štetje?

Mariborsko okrajno glavarstvo razpošilja glede predpriprav, ki se morajo izvršiti radi ljudskega štetja, sledeči razglas:

Pri štetju morajo gospodarji, oziroma stariši, imeti pripravljena naslednja dokazila:

I. Listine dokazujejo ime, rojstni kraj, starost in domovinstvo (zlasti rojstni list, domovnico, poroč-

likega napora zbolel. Svoj dušni mir je hotel zadovoljiti s študiranjem Kantove filozofije. Znano pa je naziranje Kantovo, da človek ne more spoznati bistva stvari. Nam se svet samo zdi takšen, kot ga vidimo; ne vemo pa, kaj se skriva za tem prikazanjem. Vsakdo uvidi, da človeku, ki išče resnice iz globoke netranje potrebe, s tako filozofijo ni mnogo pomagano. Zanimivo je, kak vrtis je naredila Kantova filozofija na Kleista. Ta je dopisoval mnogo svoji duhoviti sestri Ulriki. V enem pismu pravi:

„Vor kurzem wurde ich mit der neueren sogenannten Kantschen Philosophie bekannt — und dir muß ich jetzt daraus einen Gedanken mitteilen, indem ich nicht fürchten darf, daß er Dich so tief, so schmerzhaft erschüttern wird als mich . . .“

Wenn alle Menschen statt der Augen grüne Gläser hätten, so würden sie urteilen müssen, die Gegenstände, welche sie dadurch erblickten, seien grün — und nie entscheiden können, ob ihr Auge ihnen die Dinge zeige, wie sie sind, oder ob es nicht etwa zu ihnen hinzutue, was nicht ihnen, sondern dem Auge gehöre. So ist es mit dem Verstande. Wir können nicht entscheiden, ob das, was wir Wahrheit nennen, wahrhaft Wahrheit ist, oder ob es uns nur so scheint. Ist's das letztere, so ist die Wahrheit, die wir hier sammeln, nach dem Tode nichts mehr — und alles Bestreben, ein Eigentum sich zu erwerben, das uns auch in das Grab folgt, ist vergeblich. — Wenn die Spitze dieses Gedankens Dein Herz nicht trifft, so lächele nicht über einen anderen, der sich tief in seinem heiligsten Innern davon verwundet fühlt. Mein einziges, mein höchstes Ziel ist gesunken und ich habe keines mehr . . . Seitdem habe ich kein Buch wieder angerührt. Ich bin untätig in meinem Zimmer umhergegangen, ich habe mich an das offene Fenster gesetzt, ich bin hinausgegangen ins Freie, eine innerliche Unruhe trieb mich zuletzt in Tabagien und Kaffehäuser, ich habe sogar, um mich zu betäuben, eine Torheit begangen . . .“ (Heinrich v. Kleists Werke. Erster Teil. Berlin. Gustav Hempel. Stran XVI.)

Da je napisal te besede kak katolik, bi marsikdo rekkel, da pretirava, gleda prečno in ima samo tendenco, svariti pred Kantom. Kako drugačna bi bila lahko usoda Kleistova, da se je seznanil pravočasno s krščanstvom!

ni list, delavsko knjigo, družinsko knjigo, viničarsko knjigo, potni list in enake).

Za vsako k gospodarstvu spadajočo osebo, nadalje za vsakega ne pri stariših stanujočega sina in za vsako ne pri stariših stanujočo hčer, kateri še niso samosvoji (polnoletni ali proglašeni za polnoletne) ravno to.

II. Po 1 matični izpisek ali po 1 poverjeni prepis krstnega lista:

Za vsakega k gospodarstvu spadajočega, v letih 1891 do 1901 rojenega moškega avstrijskega državljanca in za vsakega v kronovinah in deželah zastopanih v državnem zboru v letih 1891 do 1901 rojenega, ne pri stariših stanujočega sina.

Ta dokazila si morajo priskrbeti dotični gospodarji in stariši.

Takšni matični izpiski se izdajajo na ustmeno ali pismeno, kolka prosto prošnjo zastoj in pristojbine prosto. Za dečke, oziroma mladeniče, rojene v kronovinah in deželah zastopanih v državnem zboru pri onem matičnem uradu, v kojega okolišju so se narodili. Za dečke, oziroma mladeniče, rojene izven kraljevin in dežel zastopanih v državnem zboru, se poverujejo prepisi izvirnih rojstnih listov, katere se imajo napraviti stranke same, pri magistratih mest za lastnim statutom (pri mestnih svetih, mestnih uradih), pri okrajnih glavarstvih in političnih ekspoziturah na ustmeno ali pismeno, kolka prosto prošnjo zastoj in pristojbine prosto.

Ker v prav mnogih slučajih ni mogoče takoj spisati izpisek iz rojstne knjige in ker istotako nabava drugih, pod točko I. navedenih listin dokaj časa zahteva, se vsem, kateri so v smislu tega razglasa zavezani predložiti dokazila, priporoča, da čim najpreje vkrenejo, kar je v dobavo teh listin potrebno, da imajo pred koncem 1910 potrebne listine v rokah.

V vseh občinah mariborskega političnega okraja se bo štetlo po števnih komisarijih.

Vsak gospodar mora števnemu komisarju, izkazanemu z namestilno listino, ko se zgledi v hiši, oziroma v stanovanju:

1. brez vsakega vpliva in po pravici odgovorjati na v svrhu izpolnjevanja zapisnice stavljen vprašanja.

2. na zahtevanje dovoliti vpogled v pripravljene listine I, skupine (glej zgoraj.)

3. vročiti slučajne matične izpiske, oziroma poverjene prepise krstnih listov (glej zgoraj točko II.)

Kdor bi se štetju odtegnil ali bi dal napačne odgovore, se ga lahko kaznuje z globo od 2 do 40 K ali z zaporom do 4 dni. Kaznuje se lahko tudi tistega, ki bi ne pripravil vsega, kar je potrebno za štetje. Ako bi kdo zakrivil kake posebne prestopke, si nakopa lahko tudi sodnijsko postopanje.

Kako se določuje narodnost otrok v dunajskih šolah?

Prav tako, kakor povsod v tej krasni državi različnih narodnosti. Učitelj je vprašal, kdo izmed učencev je druge narodnosti, kakor nemške. V razredu je vstal eden dijak in izjavil, da je Čeh.

„A kako govorite doma?“

„Češki.“

„A kako pri obiskih?“

„Češki.“

„A kaj, če so Nemci?“

„Ako ne razumejo češki, pa moramo nemški, a to se redko zgodi.“

„No, vidite, da ste Nemeč“ — in dijak je zapisan za Nemeč. Tega si ni hotel dopustiti in se je pritožil pri ravnatelju šole, kateri je sicer zadevo popravil, ali pred celim razredom izjavil:

„Na naši šoli ste vi jedini Čeh!“

A vendar je bilo navzlic takemu postopanju uradno naštetih čez 13.000 čeških otrok na nemških šolah na Dunaju!

Politični pregled

Državni zbor.

Dunaj, 16. dec.

Zadnja seja pred božičnimi prazniki. Večina poslancev je že pripravljena na odhod. Razšli se bodo ljudski zastopniki z najrazličnejšimi občutki. Ko so se zbrali k točasnemu zasedanju, se ni moglo dolgo časa razviti nikako parlamentarno delovanje. Z dolgozvočno draginjsko debato se je ubilo cele tedne. Nenadoma pa je prišla demisijska kabineta in delovanje je prišlo v hitrejši tok. Ševeda se je to delovanje omejilo na same provizorije. Opravilnik velja za eno leto, proračun za tri mesece, bančni privilegij pa samo za 6 tednov. S temi kratkimi provizoriji se je hotelo pritisniti na sedanje razmere, da jih merodajni činitelji hitro razjasnijo. V šesttedenskem bančnem provizoriju, torej v najkrajšem, pa je tudi lahko spoznati ost proti Bilinskemu. Poljaki sami so namreč zahtevali tako kratek provizorij in na noben način niso hoteli pristati na tri mesece. Ko poslanci odhajajo z Dunaja, še Bienerth vedno ni dobil od cesarja naročila, naj sestavi novo vlado, pa tudi noben drug državnik. Vendar se mora to kmalu zgoditi kajti ravno omenjeni provizoriji silijo na hitro odločitev.

Dr. Steinwender je kot referent pripravil sprejetje proračunskega provizorija.

Češki agrarec dr. Zahradnik je navajal, kako hitro narašča kriminaliteta med mladino. Kot glavne vzroke je navajal pornografijo in pijančevanje. Potem je govoril o parlamentarni zvezi duhovnikov, ki je vzbudila neverjeje nemškonacionalnih poslancev ter jo opravičeval kot dejanje v silobranu.

V imenu nemškega frajzina je govoril poslanec baron Chiari. Posebno se je opazilo, ko je vrgel svoj anatema na vse one, ki intrigirajo proti sporazumu med Čehi in Nemci. Mislil je s tem na Poljake ter se tako maščeval nad njimi, ker so vrgli doseđanji sistem. Besede so bile namenjene na najvišjo adresu.

Načelnik Poljskega kluba dr. Glombinski je takoj vstal in zavrnil vsako obrekovanje Poljakov, ki bi jih dolžilo, da so proti sporazumu.

Hrvatski pokretaš dr. Trešič-Pavičič je čital govor, katerega mu je napisal bivši župan Hribar zaradi svojega nepotrjenja županom. Hribar se vedno ne more preboleti svojega padea. Prej župan, sedaj penzioniran agent banke Slavije. Poslala ga je namreč tudi banka v penziji. Nazadnje je Trešič predlagal dve na nepotrjenje Hribarjevo se nanašajoči resoluciji, ki pa se nista sprejeli, ampak se odkazali ustavnemu odseku in se s tem za večno pokopali. Zakaj ni načelnik kluba dr. Ploj branil Hribarja, se je zdelo sicer Čehom čudno, ne pa Slovencem, ki vedo za razmerje med Plojem in vlado. Prejšnji vladni emiser ni mogel sedaj nastopiti proti vladi.

V imenu Slovenskega kluba je podal poslanec dr. Korošec naslednjo izjavo: „Znano je, da so člani Slovenskega kluba vedno glasovali proti Bienerthovi vladi, posebno proti njenim proračunskim zahtevam, dokler je bila na krmilu. Sedaj pa je odstopila in samo vodi vladne posle. Druge vlade še ni. Zato stojimo na drugem stališču nasproti proračunskemu provizoriju. Ako se ne dovoli, ako se odkloni proračunski provizorij, nastopi ex lex ali vlada par. 14. Zato le varujemo ugled parlamenta, ako omogočimo proračunski provizorij, ki velja itak le za tri mesece, in bomo v kratkem mogli označiti svoje stališče nasproti novi vladi. Glasovali bomo torej za provizorij in iz stvarnih razlogov za one postavke, ki so ljudske potrebščine.“

Pri glasovanju je bil začasni provizorij sprejet z glasovi prejšnje večine, a s tem razločkom, da so namesto Italijanov glasovali Jugoslavlani. V obliki posebnega paragrafa se je pri začasnem proračunu tudi sprejel šestmesečni bančni provizorij.

Potem je prišlo na vrsto poročilo odseka za uime. V imenu Kmečke zveze je opozarjal vlado na uime na Spodnjem Štajerskem dr. Korošec ter zahteval izdatne odpomoči. Sprejeto.

Nazadnje je še prišel v pretres nujni predlog zaradi znižanja tarifa za lignit. Za alpski premost je govoril zelo temeljito dr. Benkovič ter predlagal resolucijo, po kateri se poziva vlada, naj se znižajo vozne cene rujavemu pramogu na državni in na južni železnici tudi po alpskih pokrajinah. Beerov predlog in dr. Benkovičeva resolucija obveljata.

Malik uprizorikomedijo.

Znani Nemeč s slovenskim imenom Malik je začutil potrebo, da se zopet enkrat osmeši. Malik se namreč grozno boji našega poslanca dr. Verstovška in bi rad, da bi vrli naš poslanec ne hodil v zbornico. Pravi, da je poslanec dr. Verstovšek kontumaciran, ker je v njegovi rodbini škrlatica.

Dr. Korošec konstatira, da stanuje dr. Verstovšek na Dunaju, njegova rodbina pa v Mariboru. Res je obolel en 12letni Verstovškov otrok na škrlatici, a da še danes Verstovškova rodbina ni kontumacirana.

Predsednik: Poslanec dr. Verstovšek mi je zatrdil, da ni kontumaciran. Ker nisem sanitetni organ zbornice, tudi nisem dolžan, da še nadalje poizvedujem (veselost.) Sploh pa sodim, da storim najboljšo, če nekaj časa prekinem sejo; da tako vpoštevam pretirano skrb poslanca Malika pred nevarnostjo, da se okuži. (Živahno pritrjevanje.) Voščim vsem vesele praznike in javim, da se naznani prihodnja seja pismenim potom. — Seja je bila zaključena ob 1/10. uri zvečer.

Delegacije.

Za predsednika avstrijske delegacije bo izvoljen topot dr. Baernreither, njega namestnik bo dr. Glabinski. Delegacije se bodo otvorile dne 28. dec. ob 1/10. uri dopoldne v Budimpešti, sprejem pri cesarju pa bo dne 29. decembra 1910 v budimpeštanskem dvoru.

Prepovedana noša slovanskih dijaških znakov v Pragi.

Na nemški univerzi v Pragi, na katero hodi poslušati predavanja tudi mnogo čeških dijakov, če tudi niso vpisani na tej univerzi, je prepovedal rektor s posebnim dekretom nositi — slovanske narodne znake.

Češko-nemška pravna pogajanja.

Iz Prage se poroča: V krogih deželnega odbora vlada mnenje, da se začnejo češko-nemške pravne konference koj po novem letu. Pred konferencami bodo sklicani načelniki deželnozborskih klubov.

Ruski car v Belgradu.

Petrogradsko „Novoje Vremja“ prinaša vest, da bo car Nikolaj II. tekom leta 1911 posevil Sofijo in Belgrad. V Belgradu bo več dni gost srbskega kralja Petra.

Raznoterosti.

Razpisana učiteljska mesta. Na petrazredni ljudski šoli pri Sv. Križu na Murškem polju je razpisano mesto učitelja. Šola je v II. krajevem razre-

du. Razpisujejo se še sledeča mesta za učiteljice: Pri Sv. Križu na Murskem polju, na okoliški, petrazredni, dekliški Franc Jožefovi šoli v Ljutomeru in na ljudski šoli pri Sv. Petru pri Radgoni. Vsa ta mesta so v II. krajevnem razredu. Prošnje na pristojne krajne šolske svete do 20. jan. 1911.

Imenovanje. Finančni komisar dr. Rudolf Savojc, ki je bil od ljubljanskega finančnega ravnateljstva prideljen v službovanje finančnemu ministrstvu, je prevzel definitivno v to ministrstvo in imenovan za ministerjalnega podtajnika.

Vlč. gospod p. Fr. S. Vodošek se je dal v bolnišnici usmiljenih bratov v Gradcu operirati na hudi in nevarni črevesni bolezni. Priporoča se sobratom, prijateljem in znancem v molitev za skorajšnje okrevanje.

Iz sodnijske službe. V pokoj je stopil vodja o-krajne sodnije na Vranskem, deželnosodni svetnik g. Rotner.

Razpisano nadučiteljsko mesto. Ker je stopil nadučitelj S. Meglič na Vranskem v pokoj, se razpisuje tamošnje nadučiteljsko mesto do 31. decembra t. l.

Zborovanje Südmarkinih podružnic. Podružnice Südmarke iz okrožij Maribor, Celje in Lipnica imajo dne 8. januarja 1911 v Mariboru skupno zborovanje. Sestanka se udeležijo tudi nekateri člani glavnega vodstva. Kovali se bodo načrti, kako dobiti več sredstev za podjarjenje Spodnje Štajerske.

„Nar. Dnevnik“ v odgovor. Ta časopis me je v svoji številki z dne 10. decembra 1910 tako-le napadel: „Prst božji! V četrtek, na praznik, agitiral je kaplan Pečnak po vaseh Plesko, Praprotno in Draga, in je nazaj grede tako nesrečno padel, da si je zlomil roko. Mogoče se ga je možicelj malo nalezal, česar pa ne verjamemo. Bolj verjetno se nam zdi, da je ta nesreča prst božji, ker je agitiral zoper svojega stanovskega tovariša gospoda Šribarja.“ Ni čuda, da tako napade brezverski list katoliškega duhovnika. Čudno se mi zdi, da je dopisnik tako veren, da veruje v kazen božjo, ker govori o prstu božjem, ko vendar častivrednega dopisnika nikdar v cerkvi ni, in zamenjuje cerkev z gostilno, kjer je zvedel o moji nezgodi. Dopisnika poznam! Da sem bil vinjen, govori z rezervo, ne zdi se mu to verjetno, piše pa o tem, da bi očrnil duhovnika pred farani ter mu škodoval na njegovem imenu. Kako se mi je pa primerila nesreča? Da nisem imel za agitacijo časa, zlasti na ta praznik, naj pojasnijo ta le dejstva: Zjutraj je bilo mnogo dela v spovednici, posebno še radi tega, ker je imela Marijina družba skupno sveto obhajilo. Ob 11. uri dopoldne sem imel v bližnji podružnici sveto opravilo, popoldne pa nauk za Marijino družbo. Šele ob 4. uri popoldne sem bil prost. Služba me je klicala, naj grem v poldrugo uro oddaljeno Drago pokopavat mrljica. Pogreb je bil končan ob petih, torej o večni luči. Torej na poti v Drago nisem mogel agitirati, to je izključeno. Pot proti domu sem takoj nastopil v spremstvu dveh mož (organista in cerkvenega ključarja) in kmalu me je doletela zgoraj omenjena nezgoda. Zakaj se je potem slavni dopisnik tako strastno oprjel tega dogodka in ga vrgel v časnik? Blizale so se namreč občinske volitve, in te so mu poleg alkohola tako zmešale možgane, da je tudi ta dogodek porabil za agitacijo. V Trbovljah nimamo duhovniki časa, zlasti ne ob nedeljah in praznikih, po vaseh agitirati. Ta slučaj pač jasno kaže, kako slabe dopisnike ima brezverski list „Narodni Dnevnik.“ Vse jim pride prav, da le duhovnika očrtnijo, za način bojevanja se ne zmenijo. Toliko torej v pojasnilo. Na morebitne nadaljne napade ne odgovarjam. — Josip Pečnak, kaplan.

Zopetni napadi na naše gospodarske organizacije. Javna tajnost v Celju je, da je liberalna Zadr. zveza brez vseh sredstev, da z obupnimi okrožnicami na jedni strani fehta denar, na drugi pa prepoveduje dajanje posojil. Javna tajnost je, da dolguje Narodna založba lepe tisočake liberalni Zadr. zvezi. Javna tajnost je, da preneha 1. januarja 1911 „Nar. Dnevnik“, kateremu je posodila Narodna založba od celjske liberalne Zadr. zveze dobljeno izposojilo, a — dobila ga ne bo nikdar več nazaj, ker dne 1. januarja 1911 dolžnik — „Narodni Dnevnik“ — izginje s površja.

Ta dejstva in blede zavist, da naše organizacije dobro napredujejo, so diktirala znanemu „zadru-garju“ lažnjive napade na naše organizacije, na Ljudsko posojilnico v Ljubljani, lažnjive čenče o „ogroženih mejih“ ob Adriji, Dalmaciji itd.

Druga smrt. Liberalci imajo res preklicano smolo. V zadnji številki smo zapisali posmrtnico „N. D.“ in danes jo moramo jutranji izdaji „Slovenskega Naroda.“ Tudi to bo vzela s 1. januarjem, kakor poroča sobotni „Slovenski Narod“, hladna žena, bela smrt. Ti nesrečni smrtni slučaj v liberalni žurnalistiki kažejo pač dovolj jasno, vso mizerijo v liberalnem taboru. Vsepopovod razpad in nazadovanje. Nam pa morajo biti te dve smrti v vsopodbudo, da gremo na delo za naše liste. „Straža“ je postala neizogibno potrebna, zato moramo poskrbeti, da se še bolj razširi. Zlasti sedaj, ko ni več nobenega štajerskega slovenskega dnevnika, moramo delati na to, da se bo dobival naš list, ki izhaja po trikrat na teden in je posebno glede domačih razmer vedno dobro informiran, v vseh gostilnah in trgovinah. Brez večjega lista mi Štajerci res ne moremo izhajati, zato na delo za „Stražo.“

Zgodovinsko društvo je včeraj dne 18. decembra v Ormožu svoj letošnji občni zbor. Udeležba je

bila za Ormož zelo častna. Društveni predsednik gospod dr. Turner je pozdravil navzoče in povdarjal, da je Zgodovinsko društvo, ki se ne meša v politično-strankarske boje. Nato je govoril gospod profesor Fr. Kovačič o zgodovinskih spominih v Ormožu in okolici. Razvil je v glavnih potezah celo zgodovino Ormoža od najstarejših časov do leta 1848. Gospod dr. J. Presker je nato govoril o važnosti zgodovine za kulturno življenje. Društveni zapisnikar, gospod dr. Pivko, je podal pregled o društvenem delovanju ter razvil kulturni program, ki ga ima Zgodovinsko društvo. Udeleženci so odnesli s seboj globoki utis o potrebi in važnosti Zgodovinskega društva.

Kolera. Iz Carigrada se poroča, da je na Turškem kolera zopet začela razsajati. Dne 15. decembra se je pojavilo na novo 19 smrtnih slučajev, 28 oseb pa je obolelo. — Na otoku Madeira umrje, kakor se glase poročila iz Lisabone, vsak dan na kolero po 200 ljudi. Prebivalstvo se krčevito brani desinfekcijskih odredb sanitarnih oblasti.

Umetniške razglednice za božič in novo leto, ki jih je izdala „Slovenska Straža“, se dobijo v prodajalni Cirilove tiskarne v Mariboru. Slovenci, Slovenke, sezite po njih!

Bolezen na gobcu in parkljih. Tekom zadnjih dni se je v več občinah mariborskega političnega okraja uradno dokazala bolezen na gobcu in parkljih med govejo živino. Okuži se s to kugo ne le goved, ovce, koze in svinje, temveč tudi človek. Ljudje se okužijo večjidel, ako zavživajo surovo ali nezadostno kuhano mleko iz okuženih hlevov in tudi iz takšnega mleka narejeno sirotko, surovo maslo itd. Z ozirom na to dejstvo se poživajoče prebivalstvo svari pred použivanjem surovega ali nezadostno kuhanega mleka.

Štajersko.

Maribor. Samoumor vojaka. V petek dne 16. decembra proti večeru se je ustrelil v mariborski deželno-brambovski vojašnici novinec Fr. Harrer od 3. stotnije 26. deželno-brambovskega polka. Samoumori med vojaštvom so na dnevnem redu.

Maribor. Včeraj dne 18. decembra se je vršila v dvorani Flöbergasse 4 božičnica Katoliškega delavskega društva. Dvorana je bila natlačeno polna. Primeren nagovor je imel velečastiti gospod kanonik Matek. Obdarovanih je bilo nad 200 otrok.

Maribor. Božičnica Krščanske ženske zveze v Gambrinovi dvorani včeraj dne 18. decembra se je dobro obnesla. Prihitelo je zelo mnogo občinstva in so bili prostori prenapolnjeni. Slavnostni govor je imel gospod dr. Medved. Povdarjal je, da je božično drevesce spomenik, govoreč opomin, in nudi tolažbo. Bila je prav lepa slavnost. Zal, da se je govorilo samo nemški, ko je bilo skoro samo slovensko občinstvo navzoče.

Maribor. Včeraj dne 18. decembra je predaval gospod dr. Lukman v mariborskem Orlu. Priljubljeni gospod predavatelj je obljubil, da bo še večkrat prišel k našim Orlom.

Maribor. Mariborski okrajni zastop. Zanimive podrobnosti iz seje dne 15. decembra: Za pregledovalce računov so bili izvoljeni sami mariborski meščani: Dr. Lorber, Quandest in Pfrimer. Zakaj ne noben kmečki zastopnik? — Občini Cirknica pri Št. Ilju se dovoli najeti 2000 K posojila za popravo cest. Ob času občinskih volitev v tej občini so razni agitatorji širili vest, da bo Südmarka dala to svoto. — Za deško meščansko šolo v Mariboru se dovoli prispevek 100 K. Kmetje morajo plačevati meščanom za njih šole. Koliko pa plačajo meščani za šole na deželi? — Občini Pobrežje pri Mariboru se dovoli najeti 20.000 K posojila za tamošnje šulferajnsko šolo. Tako se podpira šulferajn. Najprvo je šulferajn obljubil vse stavbene stroške prevzeti, a sedaj si mora občina na račun davkoplačevalcev najeti veliko posojilo. Občine, varujte se šulferajna! — Iz teh točk se jasno vidi, da mariborski okrajni zastop pod komando meščanov in nemških nacionalcev ne skrbi za gospodarske koristi okraja, ampak v prvi vrsti za propagando nemštva.

Gornjesavinjska dolina. Tu je sedaj precej mir, ker so Radmirčani plačali svoj dolg pravici in njih žrtva krvave govornice leži bolna, le Filačeva zadeva in svetnikova intervencija je morala v celjske liste, sicer bi se gornjegrajski bralci liberalnih listov dolgočasili, če bi ne bilo takih neslanih novic, ker za metodarske plese na prostem ni pozno-jesen-sko vreme. Prireditelj ima sedaj nov delokrog, kjer sondira teren za liberalizem. Odkar je na svojem novem mestu, ni tam več miru. Dela se vse sicer bolj tajno, ker večasih je le dobro povabljev biti od cekmeštrov na vince in se producirati pri cerkveni glabi. Tako se polagoma nalovi ljudi za stranko, potem pa po „preklicanih“ klerikalcih. Toliko za sedaj v odgovor na nesramen napad na rečiškega gospoda kaplana v „Nar. Listu.“

Gornja Radgona. V Policah pri Gornji Radgoni so se vršile dne 14. decembra občinske volitve. Zmagala je lista bračikijancev. Ker so se štajercijanci balj slovenskih volilcev, so strastno agitirali po občini. Na volišče so prišli tudi radgonski in gornj-radgonski purgarji.

Sv. Križ na Murskem polju. Čebelarstva podružnica pri Sv. Križu na Murskem polju za okraj Ljutomer ima svoj redni občni zbor dne 26. decembra (na Štefanovo) ob 8. uri predpoldne v šoli. — Čebelarji! Ta dan pridite vsi na zbor in še privabite ter

pripeljite tudi tiste, ki hočejo čebelarji postati. Tudi neude vabi odbor.

Breg pri Ptuj. V soboto dne 17. decembra je umrl dolgoletni obče priljubljeni cerkovnik pri podružnici Sv. Roka, gospod Šerona Anton, star 72 let. Neljuba naduha ga je spravila tako rano v grob. N. v m. p.!

Koroško.

Celovec. Uradna predrznost. „Mir“ prinaša sledeče podatke za „objektivnost“ e. kr. uradov: Predpriprave za prihodnje ljudsko štetje so na dnevnem redu in že kažejo ravno e. kr. oblasti, da ne znajo biti pravične nam Slovence. Razpošiljajo se različne tiskovine in seveda sestavljene samo v blaženi nemščini, županstvom in župnim uradom. C. kr. okr. glavarstva na Koroškem bi pač imela že znati za občine, v katerih bivajo po veliki večini Slovenci in če imajo le količkaj čuta pravičnosti, bi bilo pričakovati, da se takim županstvom in župnim uradom, kjer so Slovenci v večini, dostavijo dvojezične tiskovine. To bi bilo postavno in pravično! A komaj se še vršijo priprave za ljudsko štetje, že se nas prezira od e. kr. uradov; potem se pa tudi ni čuditi, da smo Slovenci v krajih, kjer bodo šтели „volksratovci“, izpostavljeni najhujšim krivicam. Županstva in župni uradi! Nazaj s samo nemškimi tiskovinami, zahtevajte odločno vsaj dvojezične! Če se ne branijo e. kr. oblasti slovenskih kronik, katerih moramo tudi Slovenci prispevati za drago ljudsko štetje, tedaj zahtevajmo tudi svojih pravic v tem, da se naša narodnost upošteva že povodom prebavitve tiskovin. Čuječim pravica!

Celovec. „Mir“ pred poroto. Danes dne 19. t. m. se vrši v Celovcu porotna obravnava v tožbi gospoda Berceta, tajnika družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, zoper „Mir“ zaradi razžaljenja časti. Obravnava bo pokazala, kako je narodno delovanje družbe ob meji.

Sveče v Rožu. Katoliško slovensko izobraževalno društvo „Kočna“ v Svečah priredi na Štefanovo, to je v ponedeljek dne 26. decembrapopolodne po blagoslovu pri Adamu v Svečah društveno zborovanje s sledečim sporedom: 1. Poučljiv govor. 2. Igra: „Za križ in svobodo“ v petih dejanjih s petjem. 3. Tamburanje, petje in slučajnosti. Rožani, Slovenke in Slovenci, pridite v obilnem številu! Slo se bode za neko jako važno stvar! Vstopnina je zelo nizka! — Kdor hoče pristopiti k društvu, plača sedaj samo 1 krono za celo leto.

Narodno gospodarstvo.

Praščerejci napravite si takozvani vzdani kotel! Koder rede mnogo praščerej, da jih potem praščerej več parov odebelenih ali vsaj odraščeni prodaja, krmijo zaradi obilnosti živali večinoma le s surovo krmo. Pokladajo živalim zelen plevel, rezanec iz detelje in otave, zrnje itd. Toda mnogo bolje je, ako se praščerej poklada zlasti po zimi kuhano krmo, katero želočec lažje prebavi in zaradi tega izda več. V to svrhu imajo po nekod prenesljive železne kotle, podobne štedilnikom. Ti kotli, katere se lahko povsod prenaša in kuri, so zelo praktični in dobri, le škoda, da so zelo dragi, vsled česar si ga naš kmetič ne more nabaviti. Vsakdo si pa lahko oskrbi takimeno-vani vzdani kotel, ki ga pravi zidar s cementom poljubno zveča in seširi. Nekoji zidarji napravijo, da ogenj le pod kotlom greje, mnogo bolje pa je in voda brzo zavre, ako se spusti dim in ognja moč še enkrat v kotlo.

Svetovna produkcija žita. Najvažnejši producenti žita za svetovni trg so danes: Rusija, Argentina in Severna Amerika. Izvoz Rusije ni, kakor znano, posledica resnične nadprodukcije, ampak ne-navažno nizkih življenjskih potreb ruskega naroda. Z naraščanjem teh mora brez ozira na naraščanje naroda padati tudi množina izvoza, ako se ne bo vzdržalo ravnotežje z zboljšanjem in zvišanjem produkcije, o čemur pa najboljši ruski možje kakor na primer Čuprov za dogledno dobo izražajo resne pomisleke. Argentina bo — se zdi — v najbližji bodočnosti skoro gotovo edina znamenitejša zaloga sveta. Še leta 1890 na 1891 je obsegala z žitom posejana površina te države 118.899 ha, se je dvignila leta 1901 na 1902 na 325.760 ha, leta 1902 in 1903 na 3.695.345 ha in je obsegala leta 1907 in 1908 že 5.709.000 ha. Kolonizacija torej silno narašča. V primerno manj odstotkih narašča pridelek. Leta 1899 se je naželo na 321.240 ha 2.956.710 ton pšenice, 1.024.000 tursčice, leta 1907 pa na 5.579.000 ha tudi le 5.474.000 ton pšenice in 3.416.000 ton koruze, torej na 18krat večji površini komaj dvakrat večji pridelek. Kmetijsko gospodarstvo v Argentini je danes jako ekstenzivno, njegovo težišče ni v žitni produkciji, ampak v produkciji živine, za katero so pogoji posebno ugodni. Po mnenju poznavalcev razmer pa v doglednem času ni mogoče, da bi argentinska žitna produkcija mogla povzročiti na svetovnem trgu enako revolucijo v cenah, kakor kolonizacija Združenih držav Severne Amerike, tudi če se računava s tem, da bi argentinski farmeri ostali oni vedno delavni človek kot je danes. Severoameriške Združene države so bile zibelka agrarne krize pred 40 leti. Silna kolonizacija Združenih držav je povzročila velike prevrate v kmetijstvu ne le v cenah pridelkov, ampak tudi v pridelovalnih metodah.

